



Izveštaj o učešću ministra vanjskih poslova dr Filipa Ivanovića na sastancima ministara vanjskih poslova Strategije EU za Dunavski region i Grupe prijatelja Zapadnog Balkana, Beč, 20-21. jun 2024. godine.

Na poziv saveznog ministra vanjskih poslova Austrije A. Šalenberga, ministar vanjskih poslova Crne Gore Filip Ivanović je učestvovao na ministarskima sastancima Strategije EU za Dunavski region u Beču 20. juna (u okviru 13. godišnjeg foruma EUSDR-a) i grupe „Prijatelji Zapadnog Balkana“ (FoWB/GoF) i država Zapadnog Balkana, upriličenom dan kasnije (21. juna) u Getvajgu, u okviru Evropskog foruma Vahau, godišnje platforme na visokom nivou posvećene evropskoj integraciji.

U sastavu delegacije bili su Majda Gluščević, šefica Kabineta MVP, Snežana Radović, v.d. generalne direktorice za EU, kao i Stanica Anđić, otpravnica poslova u Ambasadi Crne Gore u Republici Austriji i Marko Stevanović, savjetnik u Ambasadi.

Sastanak ministara vanjskih poslova država Dunavskog regiona, 20. jun

Austrija je, u svojstvu predsjedavajućeg EUSDR, organizovala sastanak ministara vanjskih poslova, kako bi omogućila platformu za diskusiju o ključnim vanjskopolitičkim i bezbjednosnim temama koje vezuju države Dunavskog regiona. Poseban akcenat je bio na proširenju EU i unapređenju saradnje upravo kroz ovaj format, kako bi se državama aspirantima pružila podrška koja bi doprinijela ubrzanoj integraciji kandidata u EU.

U uvodnom obraćanju, austrijski ministar vanjskih poslova A. Šalenberg je podsjetio na važnost formata EUSDR, naročito u kontekstu bezbjednosnih izazova koji, bez izuzetka, pogađaju države Dunavskog regiona.

Ministarskoj diskusiji prethodile su prezentacije dva važna projekta u okviru EUSDR: Dunavske linije solidarnosti (Manfred Seitz, generalni direktor Sekretarijata Dunavske komisije) i Prekogračna hitna zdravstvena zaštita u vanrednim situacijama (Geri Foitik, komandant za vanredne situacije, Crveni krst Austrije).

U interaktivnoj razmjeni, ministri su istakli posvećenost regionalnoj bezbjednosti, ukazali su na potrebu jačanja linija solidarnosti, te uspostavljanja alternativnih logističkih puteva (kopnenih i riječnih). Istaknuto je da, pored glavnih tema EUSDR, bezbjednost regiona mora ostati na vrhu agende. Fokus je bio na sinergiji procesa proširenja EU i jačanja stabilnosti, bezbjednosti i prosperiteta Dunavskog regiona. Konstatovano je da ovaj

format nudi veliki potencijal za razmjenu ekspertize, izgradnju ljudskih kapaciteta i umrežavanje, te da bi trebalo nastaviti sa razradom modaliteta za produbljivanje partnerstava u okviru EUSDR. Ukazano je i na oblasti od posebnog interesa, sa fokusom na obrazovanje mladih, kako bi se smanjio „odliv mozgova“, a ekspertiza zadržala u matičnim državama, što će dodatno ubrzati reformske procese, koje države kandidati za članstvo u EU aktivno sprovode.

Pojedini ministri EU su podsjetili da je nužno iskoristiti aktuelni momentum za proširenje, i da je neophodno proces sagledavati iz ugla ostvarenih rezultata i „zatvorenih poglavlja“, uz podsjećanje da su pojedine države ZB u potpunosti usklađene sa ZVBP EU i da su sprovele značajne reformske procese, što bi moralo biti adekvatno vrednovano (više ministara u izlaganjima pomenulo Crnu Goru).

Opšti zaključak je da je, uprkos izazovima, nužno iskomunicirati sa građanima koji su zapravo benefiti članstva u EU, kako bi podrška procesu proširenja ostala na visokom nivou.

Panel diskusija ministara vanjskih poslova zemalja ZB i radna sesija FoWB i država ZB, 21. jun

Domaćin skupa, ministar vanjskih poslova Austrije A. Šalenberg, koji je prije godinu dana inicirao grupu FoWB na Evropskom forumu Vahau¹, podsjetio je da je njen cilj da konačno ubrza proces evropske integracije našeg regiona i ponudi opipljive koristi ljudima u ovom području Evrope. Za to je ključna bliska saradnja FoWB i država ZB, pri čemu već godinu dana „Prijatelji ZB“ (do)daju tempo za ubrzano približavanje država regiona. Stoga bi 2024, 20 godišnjica istorijske runde proširenja EU, trebalo da bude podsticaj da proširenje EU ostane na vrhu dnevnog reda, a ovaj zahtjev će Grupa uputiti i novoj Komisiji.

Usljedila je dodjela nagrade *dr Alojs Mok* (bivši vicekancelar i mvp Austrije), visokom predstavniku VP Borelju. VP Borelj je ponovio značaj proširenja EU na Region koje je „predugo odlagano“ i koje mora biti ubrzano, jer EU neće biti kompletna bez ovog dijela Evrope.

Na panel diskusiji „*Proširenje EU na ZB: Vrijeme da postane stvarnost*“, ministar Ivanović je ukazao na izuzetan bilans rezultata u poglavljima 23 i 24, te prezentirao naša očekivanja u pogledu IBAR-a i održavanja MVK 26. juna. Osvrnuvši se na rezultate izbora za EP, izrazio je uvjerenje da će proširenje ostati važan prioritet novog sastava EK, jer predstavlja najuspješniju politiku EU. Proširenje, kako je rekao, mora ostati jedan od prioriteta, a neophodno je obezbijediti pristup jedinstvenom tržištu i opipljive benefite za građane regiona.

U okviru radne sesije ministara vanjskih poslova FoWB i država ZB na temu „*Trasiranje puta za pristupanje ZB EU kroz postepenu integraciju*“, fokus je bio na saradnji u oblasti ZVBP i prioritetima narednog ciklusa EK u domenu postepene integracije. Rezultat intenzivne debate sažet je u „*Apelu/Deklaraciji za proširenje ZB*“ u kojem ministri zahtijevaju da proširenje EU na ZB bude postavljeno kao glavni prioritet u narednom sazivu EU.

¹ U periodu 22-24. jun 2023. je održan 27. po redu „Evropski forum Vahau“ na temu „Izgradnja otporne, zelene i konkurentne Evrope“. Mvp Šalenberg je povodom 20. godišnjice solunskog Samita predstavio inicijativu „Prijatelji ZB“ kao „jezgra država“ (AT, GR, HR, IT, SK, SI, CZ) koje bi ubrzale proces približavanja regiona EU. Šefovi diplomatija „Prijatelja ZB“ su usvojili „**Deklaraciju iz Getvajga**“ (po benediktinskom manastiru u kojem održan skup) u kojoj zahtijevaju „postepenu i ubranu integraciju sa konkretnim koracima implementacije do 2024. i dalje“.

VP Borelj je dao presjek saradnje u okviru ZVBP, te je naveo da se od kandidata i prijatelja očekuje snažno usaglašavanje sa restriktivnim mjerama.

Ministar Ivanović je imao izlaganje na temu Plana rasta za ZB koji je predstavlja efikasan mehanizam za pokretanje reformi koje su potrebne da se proces pridruživanja vrati na pravi put. Zahvalio je na prilici da, na političkom nivou, govori o Planu i njegovoj implementaciji, jer nam može pomoći da se vratimo na naš glavni cilj, a to je ubrzani ekonomski rast svake zemlje i da zemlje regiona ZB postanu dio jedinstvenog evropskog tržišta. Ministar je kazao da je opredjeljenje Crne Gore neupitno i da je dio ukupnih napora Vlade da ubrza proces pristupanja EU. Da bi postigla ovaj ambiciozni cilj, Crna Gora je identifikovala i formulisala reformske mjere koje se bave poslovnim okruženjem i razvojem privatnog sektora, digitalnom i energetsom/zelenom tranzicijom i razvojem ljudskog kapitala. Ministar Ivanović se osvrnuo na značaj Međuvladine konferencije i stoprocentnu usaglašenost sa ZVBP.